

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

4.
СТРАНА

Петровданско саборовање у Грабовцу

Портрет: проф. др Тибор Вараци

6.
СТРАНА

СНН

5.
СТРАНА

Признање за дешчанске тамбураше

Помаз угостио децу из БиХ

7.
СТРАНА

ПОЛИТИКА

Комбинаџорике за нови енергетски систем

Европа није планирала Србију у „Источном прстену”

Европска комисија дефинитивно је имала намеру да заобиђе Србију у градњи гасовода „Источни прстен” којим је гас требало да се транспортује преко Бугарске, Румуније, Мађарске и Словачке. То је током недавне посете Мађарској, потврдио и премијер Србије, Александар Вучић, рекавши: „Лично сам се уверио да је постојала идеја да нас гасовод заобиђе. Хвала мађарској влади на подршци”.

Мајкл Девенпорт, шеф делегације Европске уније у Београду, најпре је демантовао ову вест, коју је обелоданио Ивица Дачић, потпредседник владе, рекавши да је од руских колега сазнао да су им европски званичници нудили да заједнички граде овај гасовод, али да заобиђу Србију, што је Дачић назвао врхунцем лицемерства Брисела.

Девенпорт је, међутим, отишао још даље, па не само да је неуспешно демантовао министра Дачића, већ је истакао и да је Србија учествовала у расправи о овом пројекту, као и да тај пројекат неће промовисати Европска комисија (ЕК).

– Желимо да Србија буде укључена у енергетску унију и биће укључена као будућа чланица – рекао је Девенпорт.

Да ствари не стоје баш тако како у име Брисела у Београду говори Девенпорт, потврдио је и румунски ми-

Упркос тврдњама шефа делегације ЕУ у Београду да је Србија учествовала у преговорима око „Источног прстена”, премијер Вучић је у Будимпешти изјавио да се лично уверио да је постојала идеја да овај гасовод заобиђе Србију

нистар енергетике током посете Београду, изјавивши да се наредне недеље наставља с пројектом „Источни прстен”, док је делегација Брисела у

питање Трећи енергетски пакет, који је зауставио пројекат „Јужни ток”. Али, када Србија има потребу да обезбеди различите изворе снабдева-

Београду рекла „како је овај пројекат повучен”.

– Када Бриселу одговара да с Русима, којима су иначе продужили санкције до 31. јануара 2016. године, граде гасоводе, онда се не доводи у

ња гасом, ЕК има другачије аршине – каже Војислав Вулетић, председник Удружења за гас Србије.

– Није ми јасно како Девенпорт може да изјави: „Нисмо против пројекта који стварно доприносе побољ-

шању и већем степену енергетске безбедности, али морају да буду у складу са очекивањима Европске комисије што се тиче слободе тржишта”. Пре свега, реч је о томе да ми желимо да јачамо енергетску безбедност, док они управо раде супротно – рекао је Вулетић.

Да ЕК има добре намере према Србији „Источни прстен” не би ишао преко Карпата и планина у Бугарској, већ долином Саве и Дунава, па би прошао и кроз Србију, а трошкови градње били би мањи, а градња лакша, указује Вулетић.

Најексплицитнији доказ да наша матична земља није била виђена у овом пројекту је и чињеница да су договор о изградњи нове гасне инфраструктуре, „Источни прстен”, на мајском сусрету вођа Европске уније и земаља бившег Совјетског Савеза у Риги, потписали министри земаља кроз које тај гасовод треба да прође – Бугарске, Румуније, Мађарске и Словачке. Србије, дакле, нема, каже Љубинко Савић, секретар Удружења за енергетику Привредне коморе Србије.

Мирек Тополанек, бивши премијер Чешке, сада задужен за промоцију „Источног прстена”, објаснио је да би предложени гасовод био дугачак 832 километра. Ишао би преко Словачке, Мађарске и Румуније, док би по другој верзији имао 1274 километра, с тим што би цеви ишле и преко Бугарске.

Гасовод је, намењен транспорту гаса у оба смера, са капацитетом од 20 милијарди кубних метара годишње у првој фази и 40 милијарди кубних метара у завршној фази. ■

Полиитички коментар

Друга страна Сребренице

У случају Сребренице постоје и индиције, али и чисти докази, да се знало шта се спрема овој енклави. Некоме је на Западу било потребно да се Сребреница догоди и искоришћен је осветнички бес Срба из Подриња, што, наравно, зликовце који су побили заробљенике у Сребреници не оправдава

Није толико споран минимум моралне суштине Запада када се расправља о трагедији Сребренице, већ чињеница да су западне обавештајне службе намерно заташкавале информације о томе шта се спрема у Сребреници лета 1995. Наравно, то не аболира злочинце који су побили заробљене становнике Сребренице, иако треба поставити и питање како је из те „заштитене и демилитаризоване зоне под заштитом УН” дејствовала муслиманска армија?

Дакле, јесу ли западне тајне службе знале шта се спрема становницима Сребренице? Западне обавештајне службе нико не може да оптужи да су знале шта војска Републике

Српске смера, ако та иста војска ни сама није знала шта хоће. Ову тезу дуго је бранио Холандски институт за документацију рата, НИОД, бавећи се падом Сребренице и улогом холандских „плавих шлемова”. Овој тези противречио је извештај дописника берлинског листа ТАЗ Андреаса Цумаха, писан у јесен 1995. Цумах је писао о протоколима, насталим као резултат прислушкивања разговора између Ратка Младића и руководства на Палама и у Београду. Разговоре су снимале западне тајне службе, а пре свега америчка НСА. Према тим снимцима, наредбу о нападу на Сребреницу издао је Радован Караџић 2. јула 1995. Холандски институт за до-

Инцидент приликом посете премијера Србије Александра Вучића комеморацији у Сребреници

кументацију рата све време је тврдио да је Цумах протоколе добио од тадашњег министра спољних послова БиХ Мухамеда Шафирбеја, а не, како је Цумах тврдио, од америчке тајне службе. Тек после је холандски сарадник НИОД-а и аутор студије о Сребреници Вијебс признао да не постоје докази за ове наводе.

У случају Сребренице постоје и индиције, али и чисти докази, да се знало шта се спрема овој енклави. Уосталом, зашто је Насер Орић евакуисан хеликоптером седам дана пре уласка снага Републике Српске у град? За-

пад, а пре свих Американци и Французи, оставио је холандски батаљон и УН на цедилу. Немачки експерт за обавештајне службе и службеник Института за истраживање мировне политике „Вајлхајм” Ерих Шмит Енбом тврди да је немачка тајна служба „Бундеснахрихтендинст” знала шта ће се десити, јер је електронски тада пратила све што се догађа на том подручју. На крају својих истраживања Енбом је закључио да су кључне информације о Сребреници годинама намерно заташкаване.

Мирослав Лазански

ЗИД ИПАК НИЧЕ

Мађарска војска почела је, почетком ове недеље, да гради ограду на граници са Србијом, како би зауставила прилив илегалних миграната. Тиме је и практично почела реализација намере Орбанове владе да земљу и нацију заштите од „незваних гостију“. Радови су почели на ободима Морахалома, где булдожери припремају земљиште за градњу.

Мађарски министар спољних послова Петер Сијарто рекао је раније да је Министарству унутрашњих послова наложено да се припреми за изградњу оgrade високе четири метра у дужини од 175 километара на делу границе са Србијом, а која ће бити подигнута у осам до 10 области које су, како је навео, најизложеније притиску имиграната.

Парламент је, да подсетимо, 6. јула одобрио Мађарској да искористи 10 метара простора у оквиру спољних граница Шенген зоне ЕУ, како би обезбедила брзу изградњу пограничног зида. У исто време, Влада је саопштила да ће за изградњу оgrade издвојити скоро 21 милион евра.

Разлози за предузимање посла за који се веровало да више приличи средњем, него нашем веку, леже у чињеници да је од почетка ове године у Мађарску ушло око 80.000 миграната и избеглица, а око 80 одсто њих потичу из земаља које су на удару ратних дејстава као што су Сирија, Ирак и Авганистан.

Већина их, како кажу надлежни, затражи азил, али брзо, и пре него што им захтеви буду размотрени, одлазе у друге, имућније земље Европске уније попут Немачке и Шведске.

А како је на српској страни?

Покрајински штаб је упутио предлог општинском и градском штабу за ванредне ситуације Кањиже и Суботице „да размотре стање настало свакодневним приливом великог броја миграната, да изврше процену угрожености и да одлуче о томе да ли ће предложити председнику општине, односно градоначелнику, да прогласе ванредну ситуацију“, наведено је у саопштењу, мада није сасвим јасно шта би ванредна ситуација практично значила. Једино је извесно да некаквог „српског зида“ неће бити.

М. Т.

СВЕТИОНИК

* Људи који сами не раде и не предузимају ништа у животу, лако губе стрпљење и падају у погрешке кад суде о туђем раду.

* Младост је срећно доба у коме човек почиње веровати у себе, а још није престао веровати другима.

* Људи мале памети ријетко се боје да не буду досадни.

* Мир и спокојство, једина су добра и највеће достојанство скромних и безимених људи.

* Људи воле разговоре о паду и понижењу оних који се сувише високо уздигну и полете.

* Многи постигну оно што су хтели, а изгубе себе.

Иво Андрић

У шоку је реновирање ранијеј граничној прелаза

ДРУШТВО

Стари Хоргош поново диже рампу

Првог августовског дана званично би требало да буде предат на коришћење обновљени стари гранични прелаз на Реске-Хоргош. Могућност његовог поновног коришћења посебно радује локално становништво у пограничном подручју, чији ће свакодневни живот сада бити много лакши

Почетком летње сезоне почеле су да се стварају прве веће гужве на граничним прелазима. Притисак на најфреквентнији прелаз према Мађарској, код Хоргоша, могао би до краја месеца да се ублажи, јер се до тада планира поновно отварање старог прелаза.

Прелаз се налази у непосредној близини великог граничног прелаза на ауто-путу, па се и на овом месту у јеку туристичке сезоне очекују велике гужве. За мештане Хоргоша и поред тога отварање старог прелаза значи нови квалитет и лакшу комуникацију преко границе.

Грађевински радови на ревитализацији старог граничног прелаза Хоргош и поред веома високих температура теку без већих проблема. На овом прелазу ће функционисати систем преласка као на граничном прелазу Бачки Виногради – Ашотхалом, односно контрола ће бити у једном објекту и за мађарску и српску страну.

„Сигурно је да ће отварање овог прелаза бити добро за грађане Хоргоша и потиског региона. Више неће морати да идемо на велики гранични прелаз, јер тамо као што је познато, чим пређемо границу плаћамо путарину за ауто-пут. Са друге стране, на великом прелазу не могу да прелазе пешаци и бициклисти“, исти-

че Иштван Бачкулин, председник Месне заједнице Хоргош.

Поред пешака, бициклиста и возача мотора, стари прелаз ће бити отворен и за пољопривредну механизацију, што је такође значајна ствар за локално становништво, јер многи од њих имају земљу са обе стране границе. А управо пољопривредно земљиште које се налази поред пута који води ка граници, могло би у наредном периоду да отвори нову проблематику.

„У овом периоду године, када на њиве треба да изађе пољопривредна механизација, тај, релативно узак пут ће то тешко поднети. Поред путнич-

ког саобраћаја у оба правца, ту ће пролазити комбајни, као и трактори са једном или више приколица“, објашњава Бачкулин.

На овом граничном прелазу ће бити отворена банка, мењачница и помоћне просторије. Званично отварање најављено је за 1. август.

Д. Ј.

Међународна пловидба српској војној бродој

Кадети посетили мађарску ратну луку

Брод посебне намене Речне флотиле Војске Србије „Козара“ обавио је прошле недеље, у оквиру обуке кадета Војне академије, прву међународну пловидбу до Будимпеште, где је упловио у луку Првог пука ратних бродова и пиротехничара мађарске војске

Командант Речне флотиле Андрија Андрић оценио је да посета кадета Војне академије ратној луци мађарске војске представља део практичне обуке будућих официра Речне флотиле Коппене војске.

сте током своје професионалне каријере и рада на првим дужностима, казао је Андрић.

Командант Првог пука ратних бродова и пиротехничара мађарске војске Атила Чурго, истакао је да посета кадета Војне академије представља наставак сарадње војски Србије и Мађар-

ске која се, како је навео, већ годинама реализује на заједничким вежбама.

Брод посебне намене „Козара“ изграђен је 1939. године у Линцу под именом „Кимхилд“, а служио је као командни брод на сектору Дунава, Црног мора и Дњепра.

У састав ЈНА ушао је 1960. године, где је обављао задатке матичног и командног брода, школског брода и резиденцијалног објекта.

„Козара“ је након генералног ремонта, обављеног од 2009. до 2013. године у апатинском бродоградилшту, претворена у вишенаменски брод Речне флотиле Војске Србије.

Д. Ј.

„Знања стечена током посете Будимпешти биће драгоцену искуство које ће будући официри речних јединица Коппене војске моћи да искори-

СА ЛИЦА МЕСТА

Петровдански црквено-народни сабор у Грабовцу

Историја нас задужује да чувамо веру и обичаје

Уочливо је било да су овога пута, на саборовању у Грабовцу, изостали аутобуси из Мохача, Сегедина, Тукуље, а и наших сународника из Хрватске било је у мањем броју него раније. Ипак, молитвене речи на Петровдан нису изостале.

Верницима и свештенству су својим појањем у томе помагали и чланови Мушког хора „Јавор“ из Сентандреје. Они су по ко зна који пут доказали да су заиста верни чувари православног литургијског појања, неуморни појци који заслужују све похвале, јер дуги низ година чувају

Можда никада толико мало народа није било присутно у манастиру Грабовац на Петровдан, као 12. јула ове године. Шта је разлог видног опадања броја верника на саборовању крај светиње, коју су крајем XVI века подигли драговићки монаси – питање је које ће многи, вероватно, анализирати наредних дана, настојећи да барем наслуте одговор

После свечане беседе, уследила је литија, а затим и резање славског колача и благосиљање кољива. Ове године кумовали су Андрија, Иван и

грабовачка слава носила је у себи још нешто: она је била и ваљар, а ту су настајале и симпатије... Сматрам морамо придржавати онога што нам је у својој беседи рекао преосвећени владика Никанор, тј. да чувамо своју традицију.

С мишљењем овогodiшњег кума сложио се и Петар Крунић, председник Самоуправе Срба у Калазу, Самоуправе Срба Пештанске жупаније и потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, којег смо затекли поред котлића у ком се кувао говеђи паприкаш, намењен путницима јединог великог аутобуса који је пристигао у древни манастир:

– Манастир Грабовац за нас представља једну малу отаџбину, свето место и надам се да ће и ова традиција саборовања опстати још дуго година, иако се, на жалост, неки стари обичаји укидају, не знам због чега. Када то кладем, мислим на резање славског колача и

благосиљање кољива, што се увек обављало за време вечерња. Некад је тако било, а сад се то променило. Сматрам да је важно да се што више разговара, поготово са старијима који су одувек долазили у манастир и овде празновали и нама преносили праве доживљаје и лепоте. Наша генерација још зна како је било, међутим, плашим се да наша деца и унучад већ неће знати и видети оно што је некада било.

Међу путницима јединог великог аутобуса са севера Мађарске, који је довезао путнике из Калаза, Помаза и Сентандреје, био је и млади Славко Ацков из Калаза, који није само појао са појцима „Јавора“, већ је након трпезе љубави и засвирао на својој тамбурици:

– Драго ми је што сам и ове године у Грабовцу, међутим, жао ми је што нас је мање. Осим нашег, приметио сам само још један мали аутобус на паркингу. Сматрам да љубав према цркви већ од малих ногу треба усадити у децу. Томе доприноси и Веронаучни камп, али све треба да крене из родитељске куће.

И док је трајао славски ручак, пред гостопримницом се зачула музика, из хармонике Крунослава Киће Агатића, којем се најпре придружио хармоникаш Иван Ђари, а потом и други музичари: Ладислав Јанка, чланови Тамбурашког оркестра „Банат“ из Деске предвођени Сретеном Адамовом и други. Повело се коло, а затим и запевало.

Поподне су одржана два вечерња, и то у исто време: једно је служено у Дунафелдвару, где се у присуству ве-

славске обичаје и својим појањем увеличавају свете литургије.

– Историја нас је задужила и задужује да сачувамо нашу прадедовску веру и обичаје – нагласио је у својој проповеди, у склопу манастирског саборовања у Грабовцу, епископ банатски господин Никанор, који је уз саслужење свештенства служио свету архијерејску литургију.

– Некада су се наши преци одликовали вером у Бога градећи храмове и манастире. И уопште није тешко живети са нашим народом, градећи храмове Богу. То је традиција нашега српског народа. Истина, има и других народа, не православних, који граде, али мислим да је српски народ онај који поред оданости цркви својој, јесте градитељски и на тај начин чува веру своју и веру својих прадедова – подвукао је владика.

Он је изразио наду да ће верни српски народ у Мађарској очувати своје грађевине, што није лако, али ће, како је рекао, сигурно у својим настојањима истрајати и успети, јер духовну паству у овој земљи предводи епископ будимски господин Лукијан.

Владика Никанор је изразио и своју захвалност што му се пружила прилика да овај велики празник, који, иначе преосвећени епископ Лукијан обележава као своју крсну славу, проведе у друштву духовне заједнице у Мађарској. Речи захвалности упутио је свима коју чувају и обнављају наше свете храмове и негују светосавско српско православље.

Стеван Роцков са својим породицама, а за следећу годину кумства су се прихватили чланови Хора „Јавор“ из Сентандреје, предвођени хоровађом Мирославом Брцаном.

Андрија Роцков из Помаза био је срећан што је могао да кумује у Грабовцу:

– Велика је част бити кум и мислим да свако, ко живи на овим, нашим просторима, бар једном у животу треба да прође кроз то. Што се садржаја тиче, морам искрено признати да има извесне горчине у мени, јер одржати ону традицију на коју смо ми навикли, врло је тешко. Мислим да сви они који су данас дошли овде, дошли су да читав дан проведу овде, како су то радили и раније. Ова

ћег дела свештенства Будимске епархије резао славски колач и благосиљало кољиво. Кумовали су јереј Далибор Миленковић, парох батски, администратор дунафелдварске парохије и Ладислав Шандоровић, председник Самоуправе Срба у Стоном Београду. Друго вечерње, такође у 16 часова, одржано је у манастиру Грабовцу, а служио га је о. Андреј, игуман манастира у Српском Ковину.

Чињеница да су се два вечерња богослужења поклопила, није могла да не изазове изненађење и чуђење код многих верника, а зашто је уведена таква пракса – до закључења овог броја СНН-а нисмо успели да сазнамо.

Предраг Мандић

Културни програми у Стоном Београду

КУЛТУРА

Српска црква укључена у програм „Ноћ музеја”

У Стоном Београду је крајем јуна, дванаесту годину за редом, организован традиционални фестивал *Вајшром-твожђем*, а истога дана настављен је програм *Ноћ музеја*, у оквиру којег је српску цркву обишао велики број посетилаца

Програм је отпочео свечаним отварањем, а главни покровитељ фестивала био је градоначелник др Андраш Палкович-Чер. Он је поздравио присутне госте и обишао шаторе мајстора старих заната, који су учествовали на фестивалу, да би потом посетио српску православну цркву, у којој се дуже задржао.

— Био је диван осећај чути његове похвале на рачун завршетка обнове цркве. Дуже време се задржао испред изложбених витрина, у којима се налазе рестауриране славске и

породичне иконе. Интересовао га је историјат икона — рекао је за наш лист Ласло Шандоровић, председник Српске самоуправе Стоног Београда, уз напомену да је у градоначелничком друштву био и господин Атила Виза, представник самоуправе града.

Ове године је на фестивалу било много излагача: ножара, ковача, сарача, грнчара, бојаџија (*kékfestők*) и књиговезаца, који су излагали и продавали своје производе.

Организатори су посебно уредили

простор у којем су биле приказане традиционална фризерска радионица, и ковачница потковица, чији мајстори су показивали лепоту свог заната. Посетиоци су могли видети и шишање овце, а и за децу су били организовани програми: такмичење у цртању, низање перлица, ковање медаља итд. Било је и забављача, рингишпила на ручно окретање, повлачење буради.

Одржано је неколико стручних предавања у оквиру којих су ножари и грнчари причали посетиоцима о тајнама и лепотама својих заната. Било је и фолклорног програма у оквиру којег је наступила играчка група *Алда-Реица* из Стоног Београда.

На крају целодневне манифестације организовано је прескакање ватре, у којем су учествовали и присутни грађани. Велики успех имао је ресторан *Vendégváró Étterem*, са својом понудом, у којој су били, готово, искључиво српски специјалитети — ће-

вапи, плескавице, сарме и, наравно, ракија шљивовица.

Према анкетама, фестивал *Вајшром-твожђем* је посетило између 18.000 и 20.000 гостију.

Манифестацији *Ноћ музеја*, која је одржавана у читавој Мађарској, придружили су се и Стонобеограђани, истога дана између 18 и 2 часа после поноћи. Улаз је био могућ само уз куповину одређене наруквице, а сав прикупљени новац од улазница дат је као помоћ угроженој деци. Продате наруквице су омогућавале и посете другим изложбеним просторима у Стоном Београду.

Ове године српску цркву је посетило око 1200 људи. За све њих је био обезбеђен обилазак цркве, уз асистенцију седам водича. Како нас је обавестио господин Шандоровић, српска црква је у *Ноћи музеја*, била једна од најпосећенијих објеката у Стоном Београду.

Д. Л.

Пријатна вест са Светској тамбурашкој фестивала

Специјална награда тамбурашима „Баната”

Дешчани су се на Петроварадинској музичкој манифестацији, која је окупила 12 тамбурашких оркестара из осам земаља, у такмичарском делу програма представили други по реду — и нису никога разочарали. Напротив: пред трочланим међународним жиријем и многобројним љубитељима тамбурашке музике, извели су шаролик репертоар, који је трајао око двадесет минута и у којем је места било за мађарску, српску и румун-

На осмом по реду „Тамбурица фесту 2015”, одржаном на Петроварадинској тврђави, Тамбурашки оркестар Културно-уметничког друштва „Банат” из Деске награђен је специјалном наградом за неговање тамбурашке традиције

ску музику. Својим гласом, веома садржајну програмску тачку дешчанских тамбураша, улепшала је вокална солисткиња Естер Фрањо-Вујчин.

— Светски тамбурашки фестивал „Тамбурица фест 2015” обележио је наступ оркестра „Шил дил дај” из Хрватске, који је проглашен за најбољу тамбурашку групу. Награда за најбоље примаша такође је отишла у руке „Шил дил даја”, тј. њиховог члана Данета Месељевића. За најбољег бегшара проглашен је Филип Гусић (оркестар „За нашу душу”), а најлепшу нову песму извео је Градски тамбурашки оркестар „Бањалука”. Најбољи вокални солиста је Нино Величковски, певач „Кумановских тамбураша” из Македоније. Награда медија припала је женском Тамбурашком оркестру „Руж” из Хрватске, док је признање публике понео оркестар из Бањалуке.

У сваком случају, након проглашења резултата, приликом којег је признање у име дешчанског оркестра преузео Сретен Адамов, владала је велика радост међу дешчанским тамбурашима, који су и у публици

имали своје навијаче — земљаке, али су похвале и овације добили и од осталих гледалаца.

Фестивал у чијем су ревијалном делу наступили Звонко Богдан, почасни председник Светске тамбурашке асоцијације и овогодишњи добитник посебног признања Европске уније за допринос култури, затим Жељко Самарџић, естрадни уметник и Жељко Бекбек, некадашњи фронтмен „Бијелог дугмета” — потврдио је да су тамбура и тамбурашка музика оне које спајају људе и нека врста „менталне хигијене”.

„Тамбурица фест” је, такође, бренд светског карактера, који својом програмском концепцијом шири љубав и пријатељство. Захваљујући тамбурашима, почевши од Јанике Балажа на овамо, целим светом шири се прича и позитивна енергија са тамбурашких жица.

Заслуга за то свакако припада и члановима Тамбурашког оркестра „Банат” из Деске, којима и честитамо и желимо пуно успеха у даљем раду и напорима за очување, неговање и промовисање тамбурашке музике и истинских вредности српског народног мелоса, али и музике других народа и народности.

П. М.

ПОРТРЕТ Др Тибор Варади, професор Централноевропској универзитету

Ускоро и српско издање књиге о љубави Јеврејке и Немца

„Када је реч о праву на различитост и о праву на очување језика и културе, потребна су посебна правила. Она су потребна и да би, на пример, мањине могле да имају представнике у парламенту, да би могле да сачувају своје школе” – објашњава за СНН професор Варади, правник који је заступао Србију пред Трибуналом у Хагу и који је осим у Новом Саду и Будимпешти, годинама предавао и на неколико универзитета у Америци

У кабинету пуном књига, на петом спрату Централноевропског универзитета, у центру Будимпеште, имали смо прилику да се упознамо и поразговарамо са професором др Тибором Варадијем, који се након више од двадесет година рада на овом престижном месту, спрема за пензију.

– Мислим да ћу преко лета више времена проводити у Новом Саду, одакле се заправо никада нисмо ни одселили. Одлазили смо тамо бар једном месечно, наш стан је још тамо, а ја ћу сада имати више времена и да прегледам очеву и дедину архиву предмета која се налази у Зрењанину. Стара је више од 100 година, има преко 30.000 предмета и скрива бројне занимљиве животне приче које су стизале до адвоката – објашњава професор Варади и показује нам књигу која је недавно изашла на мађарском језику под насловом „Сокне на лустеру – животи о концу”, по једној од приповедака у књизи.

– Сада спремам и издање на српском језику, које ће се вероватно по-

јавити до Сајма књига у Београду на јесен. Нисам сигуран хоће ли наслов остати исти, али овде се ради о једној потресној причи о љубави и браку Јеврејке и Немца, које ратне прилике одводе на различите стране и они имају различите судбине. Ово је само једна прича из архиве мога деде који је адвокатску канцеларију у тадашњем Бечкерку основао још давне 1893. године. Ту су нагомилане успомене и различити предмети који сведоче о различитим временима, о људским судбинама, о ономе око чега су се судили и животу уопште – каже наш саговорник.

ОДРАСТАО НА ТРИ ЈЕЗИКА

„Имао сам заиста срећу са језицима. Као дечак, у Зрењанину сам одрастао на три језика: мађарском, српском и немачком. То је била ствар средине у којој смо живели; касније је мој отац имао једну клијенткињу која је била једина Францускиња у окружењу, па ме је она учила да говорим француски, уместо да оцу плати за адвокатске услуге. Тако сам негде од 6. до 12. године усвојио и тај језик, а енглески је дошао касније. Мађарски ми је први и матерњи језик, али што се правне струке тиче, мађарски је на трећем месту, након српског и енглеског (јер сам право студирао и предавао углавном на српском и енглеском). Са супругом Вером говорим и српски и мађарски, а могу рећи да није било дана у мом животу да сам говорио само један језик”.

Професор Варади на Централноевропском универзитету ради од 1993. године, а предавао је више предмета. Био је директор Одсека за правне студије и води Одсек за студије међународног пословног права овог универзитета.

– Највише сам се концентрисао на предмет Међународна привредна арбитража, па сам о арбитражи написао и амерички уџбеник, који се и овде користи. Међу другим предметима које сам предавао, посебно је занимљив предмет Право и етницитет. У начелу, људи треба, наравно, да буду третирано једнако, без обзира на своје етничко порекло. Но, када је реч о праву на различитост, о праву на очување језика и култура, потребна су посебна правила. Она су потребна и да би мањине могле да имају представнике у парламенту, да би могле да сачувају своје школе – објашњава професор Варади, који је годинама предавао и на универзитетима у Америци, нарочито на Берклију, Корнелу и Еморију у Атланти. Каже да је та гостовања на по један семестар – а било их је чак 22 или 23 – окончао 2011. године, да би 2012. године одржао и предавање поводом стогодишњице докторских студија на Харвардском универзитету, на којем је и сам докторирао. Професор Варади и данас сарађује, уређује или повремено пише за бројне мађарске, српске и међународне часописе из струке.

ПОРОДИЧНА ПРИЧА

Када је реч о породичном животу господина Варадија, од њега смо сазнали следеће:

„Синови су дошли у Будимпешту нешто након мене и пошли од јесени 1993. овде у школу. Золтан је наш старији син и бави се компјутерским програмирањем, а млађи Тибор је завршио право, али није то изабрао као професију. Он је ‘бариста’ – отворио је један кафић у центру града, где се могу попити различите специјалне врсте кафе и ишао је на различита такмичења по свету. Освојио је треће место на светском првенству у Аустралији. Имам и два унука од старијег сина, а млађи се још није оженио”, испричао нам је професор Варади.

пред Међународним судом правде се воде на француском и енглеском, а након излагања једне стране, треба до сутрадан ујутро припремити писмени одговор. Суд припреми превод, али тек до увече. Онај ко зна оба језика, може да почне рад на спремању одговора одмах након излагања, у 13 часова, не чекајући превод.

У богатој биографији нашег саговорника стоји и податак да је од јула до децембра 1992. година био министар правде у влади Милана Панића.

Још једна интересантна књига са полица професора Варадија нашла се у нашим рукама. Ради се о издању на енглеском под називом „Језици у арбитражи”, које говори о утицају превода, културних разлика, непреводивих ситуација и могућих грешака када се ради о превођењу у судници, а поготово у међународној арбитражи, али и пред Међународним судом правде у Хагу. Професор Варади је био српски заступник пред овим судом. Помиње да је познавање француског, уз енглески и овде представљало значајну предност. Поступци

Професор Варади скромно истиче да је то могла бити велика шанса, али да праве власти тада заправо и није било. Све се брзо окончало, а накнадни след историјских догађаја проживели смо сви заједно.

И док се опраштамо од професора Варадија, који је већ имао следећи састанак, заказујемо нови сусрет на Сајму књига у октобру месецу у Београду, када се очекује излазак најновије књиге на српском, а ускоро вероватно и на немачком језику.

**Разговор водила:
Добрила Боројевић**

Нови облик сарадње Помаза и Пала

АКЦИЈЕ

Гостопримство за децу из поплављених градова БиХ

Четрдесеторо малишана и четворо њихових пратилаца из више градова Босне и Херцеговине, који су прошлог пролећа били поплављени, уживало је скоро недељу дана у гостопримству града Помаза, у организацији Српске самоуправе и градског руководства

Прошлог лета, амбасадор Босне и Херцеговине у Мађарској Жељко Јањетовић, уручио је захвалницу градоначелнику Помаза, Ласлу Вичију и председнику Српске самоуправе у Помазу Петру Богдану, за новчану донацију која је као помоћ упућена прошлог пролећа поплављеним подручјима у Босни и Херцеговини. На овом састанку се родила идеја да се у Помазу угосте деца из поплављених места.

Крајем јуна ове године тај договор је и остварен, па је четрдесеторо деце са четворо пратилаца угошћено у дворцу „Телеки – Ватаи“. Током боравка, припремљен им је богат програм и пријатно дружење са домаћинима, а све у организацији Српске самоуправе Помаза и њеног председника Петра Богдана.

Одмах по доласку гостију организована је пригодна свечаност са вечером, а том догађају су, поред Петра Богдана, присуствовали и амбасадор БиХ Жељко Јањетовић са супругом Рена-

том, градоначелник Помаза Ласло Вичи, председник Скупштине општине Пале Предраг Вучићевић, председник Фондације за српску мањину у Помазу др Иван Голуб и потпредседник земаљске српске самоуправе Игор Рус.

Деца су пристигла из Шамца, Добоја, Маглаја и са Пала, градића који је побратимљен са Помазом и са којим постоји дугогодишња активна сарадња.

Највише ђака било је узраста од десет до шеснаест година, али је би-

ло и старијих. Према речима учитељице Асмиле Башић из Маглаја, бирани су добри ученици са поплављених територија, како би ово путовање било награда за њихов марљив рад и уједно одмор, после водене стихије коју су преживели и напорне школске године.

— Дивим се људима из Помаза на овој организацији и имам осећај да то раде са јаком вољом. Деца су у центру пажње, они се овде јако добро осећају и лепо се друже, па ће ово путовање сигурно памтити целог живота. У име свих нас пратилаца, захваљујем се од свег срца домаћинима, на труду и одличној организацији — изјавила је учитељица Башић за СНН.

Током недељу дана боравка на северу Мађарске, гости су обишли знаменитости Помаза, Сентандреје и Будимпеште, имали прилику да се возе децом железницом и жичаром на Хивешвелђу и посете Зоолошки врт главног града. Велико изненађење за госте је био краћи концерт

светски познатог пијанисте Адама Ђерђа, који је одржан у дворцу „Телеки – Ватаи“.

Деца су, такође, имала прилику да током крстарења Дунавом уживају у чарима Будимпеште и Сентандреје, а придружили су им се и учесници Српског језичког кампа „Вук Караџић“. Наставак дружења је уприличен у Српској школи у Будимпешти, на завршној вечери језичког кампа.

Главни организатор овог гостовања, господин Богдан, наговестио је даљу сарадњу Помаза и Пала:

— Мислим да је овај облик сарадње био врло успешан. Богат програм који смо припремили, обухватио је различите активности: културне, спортске и забавне. Са Палама настављамо сарадњу, а током ове посете вођени су разговори између градоначелника Помаза и челника града Пале. У септембру се планира поновна посета граду из Босне и Херцеговине — рекао је Петар Богдан за СНН, додавши да се неће стати код дружења, већ ће се увелико размишљати и о могућим облицима економске сарадње.

Јована Вечић

Рагно лејто Срба у Сеједину

У припреми „Дани српског православља“

Организационе припреме сејединских Срба за традиционалну манифестацију су већ отпочеле, а организатори се надају да ће захваљујући приходу од планиране приредбе, моћи да остваре један од својих многобројних планова: реч је о куповини другог звона за сеједински српски православни храм

У сејединском Српском клубу одржано је заседање чланова Самоуправе Срба у Сеједину, месног црквено-општинског одбора и руководиоца Сејединске српске заједнице, са циљем да се размотре најважнији детаљи везани за организацију „Дана српског православља“ у овом граду.

Ова вишедневна црквена, културно-забавна и гастрономска манифестација, ове године је планирана за период од 13. до 16. августа. Први пут је реализована пре две године и тада је од сакупљених средстава, уз додатну помоћ месне Српске самоу-

праве и Сејединске српске заједнице, урађена ограда сејединског српског православног гробља.

Овога пута, локални Срби предвођени протонамесником Павлом Капланом, парохом сејединским, планирају да представе лепоте српске духовности и културе. Поред промовисања црквених и културних вредности српског народа, у плану је да се заинтересованој публици представе и српски гастрономски специјалитети — све то уз музику, песму и игру.

Током четири дана, како је речено на скупу, биће разних изложби, док

ће се Културно-уметничко друштво „Банат“ из Деске, поред извођења српских игара побринути за тзв. „пласачницу“ и за одржавање радионице, у циљу презентације лепоте ткања и веза. Неће изостати ни концерти духовне, односно, световне музике.

И ове године, заинтересованима ће се пружити прилика да дегустирају српске специјалитете.

На тај начин су организационе припреме сејединских Срба већ отпочеле, а главни организатори манифестације се надају да ће захваљујући приходу од приредбе, моћи да остваре један од својих многобројних планова. Реч је о куповини другог звона за сеједински српски православни храм.

П. М.

ФЕЛТОН

Знамениће жене српске (3)

Просидба преко посредника

Немајући храбрости да сам замоли брата да за њега испроси Љубицу, Милош је то учинио преко посредника, Милановог ортака Ђор-Зуке, Турчина

„Кад сам, служећи у брата Милана, ишао са Ђор-Зуком да лучимо овнове, све сам нагињао да се увратимо на Радосава у Срезејевцима и да упитамо има ли овнова... Најпосле ја њему кажем рашта теглим кући Радосављевој. 'Еј, вала Милошу!', рећи ће на то он – 'ако ти је цура баш толико омиљела, говорићу Милану да ти је проси.'"

Као што се и очекивало, Милан се овоме успротивио речима: „...Шта ће бескућнику жена? Та он још ни своје капе на глави нема..."

Ипак, после дугих Милошевих, али и Ђор-Зукиних наваљивања, немајући куд, Милан испроси Љубицу за брата.

За потоњег кнеза Милоша Љубица се удала 1806. године. Кумовао је Карађорђе, стари сват је био Лазар Мутап, а ручни девер – Никола Милићевић Луњевица. У овом браку рођено је осморо деце, од којих је четворо рано умрло: Петар, Теодор, Ана и Марија. Кћери Петрија (Перка) и Савка (Јелисавета) и синови Милан и Михаило стасали су уз своје родитеље.

После удаје, Љубица је извесно време провела у кући Милана Обреновића у Брусници. Живећи у домаћинству свога девера, радила је све послове уобичајене за сеоске жене. Касније је њен син, кнез Михаило, причао свом секретару Милану Ђ. Милићевићу како му је она казивала да је у то време до сванућа морала да меси и по дванаест проја, пече их и потом на обраници, са кајмаком и сиром, носи радницама на њиву.

И касније, када су Љубица и Милош стекли своја имања и по одласку из Бруснице живели најпре у селу Црнући, а потом у Крагујевцу, Пожаревцу и Београду, радила је све послове које раде жене у имућнијим кућама: ткала је, прала веш, месила

проју и хлеб. Живећи у Пожаревцу, умешно је управљала великим Милошевим газдинством у којем је било преко шездесет душа.

У почетку, поред домаћих послова, једна од главних Љубичиних дужности била је да двори свога мужа.

За време ручка га је служила, као и синове, а и друге мушке госте ако би се нашли на ручку

У кући су обично припремане две врсте јела: домаћа за Милоша, укућане и фамилију и финија, „немецка“, за отмене госте. У кнежевском дому водио се обичан, народни живот, без икаквог луксуза, онакав какав је био и у другим угледним домаћинствима у Србији. Милош је био штедљив човек, али када је требало – умео је да буде „широке руке“.

Кад би се кнез враћао с неког путовања, Љубица би га увек дочекивала на улазу у конак. Ако је путовање било дуже и политичке природе, уз Љубицу, дочекивао би га и његов брат Јеврем, а касније и синови – Милан и Михаило, са свештенством, које би га отпратило до цркве, јер је Милош после сваког путовања ишао да захвали Богу што је добро путовао.

Према казивањима савременика, када је јула 1817. године Карађорђева глава донесена у дом кнеза Милоша, Љубица је узела у руке, опрала и обасула сузама и пољупцима, одајући на тај начин дужну пошту своме куму, великом јунаку и „оцу“ обновљене Србије, кога је веома ценила и поштовала. И касније, често је посећивала његов гроб, најпре у Радовању, а касније у Тополи. По старом српском обичају, високо ценећи кумовске одnose, своме мужу никада није опростила насилну Карађорђеву смрт. (...)

ВРЕМЕПЛОВ

17. јула 2001. – На основу одлуке владе СРЈ, принц Александар Карађорђевић и чланови његове породице уселили су се у краљевску резиденцију у Београду која је југословенској краљевској породици одузета после Другог светског рата.

19. јула 1427. – Умро је Стефан Лазаревић, српски кнез (1389–1402), син кнеза Лазара и кнегиње Милице, вазал турског султана Бајазита I до 1402, када се повукао у Цариград, где је од византијског цара Јована II Палеолога добио титулу деспота.

19. јула 1883. – На брду Стражилово, изнад Сремских Карловаца, сахрањени су посмртни остаци српског песника Бранка Радичевића, након што су, 30 година после његове смрти, пренети из Беча.

20. јула 1855. – Рођен је војвода Живојин Мишић, један од највећих српских војсковођа. Учесник је ратова 1876–78 и 1885, а у Првом светском рату командовао је операцијама у Колубарској бици, другој великој победи Срба над аустроугарском војском.

20. јула 1917. – Потписана је Крфска декларација о стварању заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца. Декларацију су потписали српски премијер Никола Пашић и председник Југословенског одбора Анте Трумбић.

21. јула 1718. – После победа аустријског фелдмаршала Еугена Савојског над Турцима,

закључен је Пожаревачки мир којим је Аустрија припојила територију Србије северно од Западне Мораве, Банат, Југоисточни Срем и босанску Посавину, као и Малу Влашку (Олтенија).

21. јула 1884. – Рођен је српски биолог и физиолог Иван Ђаја, професор Универзитета, члан Српске краљевске академије. Био је почасни доктор Сорбоне и дописни члан Француске академије (наследио је на том месту Флеминга). Истраживањима физиологије дубоко охлађеног организма стекао је светски реноме.

21. јула 1985. – Умро је српски глумац Зоран Радмиловић, непревазиђени мајстор импровизације, који је одушевљавао позоришну публику, често стварајући утисак да је сам – читаво позориште.

22. јула 1456. – Хришћанска војска под командом угарског војсковође Јаноша Хуњадија победила је турске снаге које су опколиле Београд. У српским народним песмама Хуњади, који је у току борби умро у Земуну, спомиње се као Сибињанин Јанко.

22. јула 1739. – Турска војска у бици код Гроцке победила је Аустријанце и приморала их да напусте Србију и Београд.

23. јула 1914. – Аустроугарска је упутила ултиматум Србији да спроведе истрагу поводом атентата на престолонаследника Франца Фердинанда 28. јуна у Сарајеву, захтевајући да у истрази учествују и аустроугарски полицајци. Србија је одбила захтев, сматрајући да је то задирање у суверенитет државе. Аустроугарска је 28. јула објавила рат Србији.

Живојин Мишић

ИМЕНИК

Самоуправа Срба у Мађарској

Тел. +36 1 331 5345

Имејл: ssm@t-online.hu • Веб: www.szerb.hu

Амбасада Србије у Будимпешти

Тел. +36 1 322 9838

Имејл: budapest@serbiaemb.t-online.hu
Веб: www.budapest.mfa.gov.rs

Културни и документациони центар

Срба у Мађарској

Тел. +36 1 269 0100

Имејл: kd.centar@gmail.com
Веб: www.centar.hu

Српске недељне новине

Тел. +36 30 477 8233 (секретаријат)

Имејл: snnbudimpesta@gmail.com
Веб: www.snnovine.com

Српски педагошки и методолошки центар

Тел. +36 70 434 5576

Имејл: szerbpedkp@gmail.com

Српски институт

Тел. +36 1 782 1639

Имејл: info@srpskiinstitut.hu
Веб: www.srpskiinstitut.hu

Радио програм на српском језику МТВА

Тел. +36 72 518 330

Имејл: radios@radio.hu • Веб: www.radio.hu

Српска самоуправа у Будимпешти

Тел. +36 1 269 0633 • Имејл: ssb@freemail.hu

Епархија будимска

Тел. +36 26 314 457

Имејл: ortodox.diocese@serb.t-online.hu

Музеј Епархије будимске

Тел. +36 26 312 399

Имејл: serbmus@serb.t-online.hu

Храм Св. Георгија у Будимпешти

Тел. +36 1 788 0605, +36 30 989 6139

Имејл: otaczoranj@hotmail.com
Веб: www.hrampsvgeorgijabudimpesta.rs

Српско позориште у Мађарској

Тел. +36 30 653 1871

Имејл: szinhaz@szerb.hu
Веб: http://szinhaz.szerb.hu

Српска школа „Никола Тесла“

Тел. +36 1 351 6550

Имејл: szerbisk@freemail.hu
Веб: http://nikola-tesla.net

Српска основна школа у Батањи

Тел. +36 68 456 006

Имејл: szerb-iskola@freemail.hu
Веб: www.szerbek-battonyan.hu

Српска основна школа у Десци

Тел. +36 70 233 3821

Српска основна школа у Ловри

Тел. +36 24 482 583

Радио Јужни ветар, FM 98.0 и 91.6

Тел. +36 20 499 5014

Имејл: radiojuzni@gmail.com
Веб: www.radioszentendre.hu

Минибусом за Србију - Terra Travel

Тел. у Будимпешти: +36 70 504 7240;

Тел. у Београду: +381 11 630 1591;
+381 64 802 6680 (0-24h)

www.terratravel.rs

Ослобођење Будима (25)

Последњи јуриш уродио плодом

Бесан као рис, на чело сада већ малобројне турске посаде, одмах се стави Чолак Мехмедбег. Псовао им је оца и матер каурску на матерњем српском језику. Коморански шајкаши му узвратише истом мером. Ознојени бег се са преосталим газијама повлачио према негдашњој палати угарских краљева. Све се надао да ће овде успети да заустави бујицу нападача. На његово горко разочарање, тешка врата беху заманда-

На бедему залепрша плаво-бели баварски стег. Громогласан урлик подивљалих Бавараца, смртоносни хици из мускета и дуги крвави мачеви Франака, тада нагнаше уплашене Турке у бекство

љена. Даља одбрана није била могућа. Из правца Бечке капије бежао је силан народ. Престрављена нејач, жене и деца падаше ницице. Будимску крваву калдрму заплусну цика, запомагање и очајнички плач. Узалудно се

трагало за сигурнијим уточиштем. Преко Бечке капије управо је улетала аустријска коњица на челу са Еугеном Савојским, газећи и таманећи све пред собом. Увидевши да је пораз неизбежан, Чолак Мехмедбег, на челу осам стотина муслиманских бораца, коначно положи крваво оружје.

На јужном делу тврђаве, Турци су се некако још држали. Пуковници Сартори и Фирстенберг предводили су чете Бавараца и Аустријанаца на обрушене, али још увек високе зидине Велике ронделе. Овде их дочекаше стреле и тешко камење. Многи погинуше или су тешко рањени урлајући пузили међу рушевинама. Овде су животе изгубили гроф Татенбах, капетан Монтиколи и мајор Зако. Пуковник Мањи је био срећнији, само је рањен. Претила је опасност да ће хришћански војници у плавим и сивим мундирима бити принуђени да се повуку. Није било времена за одлагање. У одлучујућем часу, Максимилијан Емануел и Лудвиг Баденски исуканим сабљама лично поведоше изнурене борце у напад. Добоши су непрестано ударали, трубе су кликтале и позивале на истрајност. То охрабри баварске и аустријске војнике. Улепљени у зној,

БАШТИНА

чаћ и крв, поново су кидисали на стрме зидине. Ни Турци нису одустајали. Са бедема су многи јуришници падали ницице право у провалију. Псовало се и пљувала крв на сваком кораку. Неким чудом, седамдесеторици драгуна у црвеној униформи и панциру, на челу са Мартином Пехманом, замеником команданта телесне гарде, пође за руком да се домогну највишег врха бастиона. На бедему залепрша плаво-бели баварски стег. Громогласан урлик подивљалих Бавараца, смртоносни хици из мускета и дуги крвави мачеви Франака, тада нагнаше уплашене Турке у бекство.

Плави мундири баварске пешадије заплуснули су улице и тргове јужног дела тврђаве. Турци засташе и ужасним криком бацеше се поново на Баварце и Франке. Севали су јатагани, до њих још није допро глас о предаји Чолак Мехмедбега. Приближише се тргу испред палате. Забезекнута приметише како јањичари, спахије и азапи погнуте главе и без оружја седе у прашини. До Бавараца још није стигла вест о Чолаковој капитулацији. Они су и даље дивље настрадали на заробљенике, жене и децу. Започе непоштедна сеча. Гинула је незаштићена и на смрт преплашена нејач. Аустријанци Лудвига Баденског секли су заробљене турске војнике. Ојађене газије се тргоше и поново се дохватише оружја. Урлајући, разјарено су кидисали на беле и сиве мундири. Многи јањичари су и голим рукама пружали отпор. (...)

Драгомир Дујмов

Хришћанске трупе у Будиму

Здравствени савети

Како препознати симптоме нетолеранције на глутен

Уколико ваш организам не подноси глутен, његово присуство може довести до дијабетеса и неплодности код оба пола. Баш као и Новак Ђоковић, многи су препознали симптоме, променили режим исхране и добили више снаге

Нису ретки случајеви да лекари не могу на „прву лопту“ да дијагностикују зашто неки пацијент има одређене здравствене проблеме. Последњих година све више се долази до закључка да тегобе у великој мери проузрокује и начин исхране. То је на својој кожи најбоље осетио српски тенисер Новак Ђоковић. Када је престао да уноси намирнице које садрже глутен, физички је ојачао и постао најбољи тенисер на свету.

Бројна истраживања на ову тему су показала да постоји десет симптома, који би могли да укажу на нетолерантност према глутену:

- Пре свега се јављају сметње у пробави, гасови, надимање, ретка столица или затвор (најизраженији је код деце после конзумирања намирница са глутеном)
- Кератоза пиларис (позната и под називом „ћурећа кожа“) на рукама
- Замор или умарање након оброка који садржи глутен
- Дијагноза аутоимуног обољења, као што су Хашимотов тироидитис, реуматоидни артритис, лупус, псори-

јаза, улцерозни колитис, скелодерма или мултипла склероза

- Неуролошки симптоми попут вртоглавице или осећаја да немате равнотежу
- Дисбаланс хормона
- Мигренске главобоље
- Дијагноза хроничног умора или фибромијаглије

– Упале, оток или бол у зглобовима (прстима, коленима, куковима)

Интересантно је то да су научници из Бостона открили да је већина деце која болује од целијакије и нетолерантни су на глутен, рођена током пролећних и летњих месеци. Новак Ђоковић је рођен 22. маја.

- Промене у расположењу, анксиозност, депресија.

Појединцима смета брашно приликом варења хране, док онима који имају целијакију смета протеин из житарица, јер нема ензима за варење протеина. За свакога ко има овај проблем једини лек је безглутенска исхрана.

Све више се показује да недијагностикована целијакија доводи до неплодности (код оба пола) и дијабете-

ПОВРАТАК ПРИРОДИ

Процењује се да је чак 40 процената светске популације нетолерантно на глутен. У питању је протеин који се налази у пшеници, ражи и јечму. Осетљиви на глутен не би требало да једу ни намирнице са конзервансима. Проблем је што се на декларацијама производа ретко када назначи да ли садрже глутен. За исхрану се препоручује воће, поврће и свеже месо, пију се природно цеђени сокови, вода и природни чајеви.

са. Неко оболи још као беба, а појединима у каснијем добу окидач за болест може да буде стресна ситуација. Лекари зато саветују да се деца до годину дана у исхрану не уводе намирнице које садрже глутен.

Уколико одете на тест интолеранције путем крви, можете да утврдите да ли имате овај проблем. Било је случајева када је пацијент открио да му смета само једна намирница, конкретно је био у питању парадајз, и чим га је избацио из исхране у сваком облику, осећао се неупоредиво боље, снажније и здравије. ■

ЖИВОТНИ СТИЛ

НЕВЕН

Радови наших младих талената

Добродошли на нашу малу маскараду

Можда у њеним зеницама приметиш ожиљке прошлости и садашњег живота. Веома је тешко када човек дуго глуми и онда га преломи нека обична ствар, за коју је мислио да је небитна, а на крају испадне пресудна

Који је твој циљ? Шта покушаваш? Није ваљда да се опет играш с њеним осећањима? Шта мислиш да ћеш видети у њеним очима?

Знам, желиш да видиш да је још увек твоја, да се још увек најлепше смеје када те види и да би све урадила за тебе. Е, мој друже, ниси у праву! Није више она иста клинка која не зна шта ће са својим емоцијама; прозрела те је, схватила је каква си. Она и даље покушава да сакрије шта осећа, а ти се забављаш играјући се с њом. Е, мој друже, није ни близу онаква улепша дан. Она је била! Ових дана не спушта главу, јер маска би тако могла да спадне. Носи је поносно, чак и док спава. Лепа је то улога насмејане девојчице која свакоме улепша дан. Она не се понекад дрхтај, готово неприметан за свакога. Маском су скривени тужни и уморни образи. На њеном лицу истакнуте су само очи, јер њих не може да сакрије. Сијају, али тек када скине маску схватиш да на њеном лицу не сија срећа. Свака емоција се препозна по погледу, тело зна да одглуми, али очи никада.

Можда у њеним зеницама приметиш ожиљке прошлости и садашњег живота. Веома је тешко када човек дуго глуми и онда га преломи нека обична ствар, за коју је мислио да је небитна, а на крају испадне пресудна. Уморила се од превелике глуме и лажног осећаја среће. Дуго је глумила јаку, недодирљиву особу, а не-

када је толико боли. Бол се повећава из дана у дан и постаје све јача.

Тужно је када та „недодирљива“ особа пукне због ситнице, кад постане иста као друге и онда тугу могу да виде сви. Е, мој друже, то је тужно! Боље је овако, не дирај је више! Не покушавај ништа, молим те! Зар не видиш да је несрећна? Шта мислиш о чему ли размишља? Када се сети првог тренутка када те је угледала и срце јој је заиграло, она благо поцрвени и успомене јој у истом тренутку измаме осмех и терају сузе на очи.

Е, мој друже, знаш ли колико пута је помислила да му је стало до ње, да се променио? Зар не примећујеш да не прича много? Ћутљиви људи су усамљени, тужни. Немој погрешно да ме схватиш, ни-

је она сама. Око ње се налазе људи који себе називају пријатељима, али узалуд је то. Једини прави пријатељ је онај који зна зашто она ћути и ко јој недостаје.

Требало би да свако да има једну особу са којом може да разговара о свему. Некога ко може да те посаветује и разуме. Добро је да имаш некога код кога можеш увече да легнеш и да плачеш.

Е, мој друже, проклете нек су сузе! Знаш ли колико их само може стати у тужне женске очи? Право чудо!

Плакала је, а сви су знали да су на њеном образу сузе олакшања. А ујутру, када се пробуди, опет ће урадити све исто, набацити лажни осмех и ставити маску. Е, мој друже, погледај је! Изгледа тако поносно и хладно. А иза те маске крије се анђeosка душа. Не дозвољава никоме да јој се приближи и не предаје се никоме. Мислимо да је хладна, а заправо је само опијена великом количином туге.

Јована Дудуковић, 9-а
Српска гимназија
„Никола Тесла“
Будимислија

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: МИЛЕ ЈАНКОВИЋ	ТРГОВИНА РАЗМЕ- НОМ РОБЕ	ДВА ИСТА ВОКАЛА	РУДАР- СКО-ТОП- ОНИЧАР- СКИ БАСЕН	СИРОВИНА ЗА ПРОИЗ- ВОДЉУ ПИВА	НАЈСР- ДАЧНИЈИ ОДНОС	ЛАНТАН	ОЗНАКА ЗА АР	БИВШИ КОШАР- КАШ, ВЛАДЕ	
ОБОР ЗА СТОКУ				КОРО- НАРНЕ АРТЕРИЈЕ					МАКЕДОН- СКА РЕВОЛУ- ЦИОНАР- КА
ВРСТА ПОВРЉА							ГЛУМАЦ МОНТАН МИШЉЕ- ЊЕМ СТВОРИТИ		
АУСТРИЈА		ВРСТА ЗМИЈЕ (МН.) ИГРА НА СРЕЋУ				ПОТПУНО, ЦЕЛО- КУПНО			
МЕГАТОНА (СКР.)			РВАЧКИ САВЕЗ ВРСТА КУНЕ ЗЛАТИЦЕ			МАРЉИ- ВОСТ ГРАЂЕ- ВИНАР			
	ПУТ ОИВИЧЕН ДРВЕЊЕМ	ЗДРАВ- СТВЕНИ РАДНИК	НА ОНАЈ НАЧИН		ДЕО ПРЕЂЕНОГ ПУТА	БИНА ЈАКО ВРУЋ			
ДНЕВНИ ЛИСТ			АМЕРИЧКА ГЛУМИЦА СА СЛИКЕ ОБИМ						ПРВИ ВОКАЛ АМПЕР
ФРАН- ЦУСКИ АРХИТЕКТ, АНДРЕ				ОНАЈ КОЈИ НЕКОГА БРАНИ РЕОМИР					
ЕКАТЕРИ- НА КРАЂЕ			ВАЗДУШНЕ ЛУКЕ ЈЕДИНИЦА ЕЛЕКТР. ОТПОРА					ЕНЕРГИЈА ИНЂИЈА	
ИТАЛИ- ЈАНСКИ СЛИКАР ТИНТО- РЕТО				СРЕДСТВО ЗА ЧИШЋЕ- ЊЕ ЦРЕВА, ПУРГАТИВ ЗАПАД					
ПРИЛАТАН МИРИС ЈЕЛА				МЕСТО ЗАКЛО- ЊЕНО ОД ВЕТРА					

КОНЦЕРТИ АНСАМБЛА „ВУЈЧИГ“

Музичке вечери „Агора“
 24. јул 2015. од 19.00 ч.
 (Zenepavilon – Tatabánya, Szent Borbála tér)
 28. јул 2015. од 19.00 ч.
 Долина уметности
 (Művészetek Völgye – Taliándörögd)
 8. августа од 19.00 ч.
 Виљан

ХРАМОВНА СЛАВА У КАЛАЗУ

Дођите да заједно прославимо славу српске цркве у
 Калазу, Светог архангела Гаврила,
 у недељу 26. јула 2015. године!
 Литургија почиње у 10.00, а вечерње у 16.00 часова.
 После резања славског колача, следе забавно попоне и
 вече у црквеној порти. Госте ће забављати Тамбурашки
 оркестар са Мајкиног салаша из Суботице.
 Улаз је бесплатан!

ИНФО СЕРВИС

Вас и вашу породицу срдечно позивамо на
 традиционалну

ИЛИНДАНСКУ ПРОСЛАВУ

Чобанац – недеља 2. август 2015.

Прослава почиње у 10.00 часова, богослужењем на
 Бунарчићу, након чега ће се, с почетком у 17.00 часова, у
 српској цркви у Чобанцу одржати вечерње, уз освећење
 славског колача и кољива.

После вечерњег богослужења, у 18.00 часова, у црквеној
 порти почиње општенородно весеље, уз наступ КУД-а
 „Рузмарин“

Реализацију прославе помогао је
 Фонд Министарства хуманих ресурса за подршку
 програмима

Српска црквена ошштина у Чобанцу
 Српска народносна самоуправа у Чобанцу

Сејединска српска самоуправа и Сејединска српска
 месна заједница организују

ПУТОВАЊЕ ПОВОДОМ 200 ГОДИНА ОД ИЗБИЈАЊА ДРУГОГ СРПСКОГ УСТАНКА

Од 2. до 6. септембра 2015.

1. дан: СЕГЕДИН – ЗЛАТИБОР

Полазак из Сегедина у раним јутарњим часовима. У
 Београду се групи придружује стручни водич. Наставак
 путовања у Горњи Милановац. Одлазак у Таково и обилазак
 споменика везаних за Други српски устанак: црква
 брвнара, музеј, Таковски грм, спомен обележје Милошу
 Обреновићу. Наставак путовања за Златибор. Смештај у
 хотел, вечера, ноћење.

2. дан: ЗЛАТИБОР – ОСТРОГ

Доручак. Полазак са Златибора за Пљевље. Обилазак
 манастира Свете Тројице. Наставак путовања до манастира
 Острог. Обилазак комплекса горњег манастира и
 целивање моштију Светог Василија Острошког. Слободно
 време. Присуствовање вечерњој служби. Обилазак комп-
 лекса доњег манастира. Смештај у бунгалове и собе у
 насељу Колиба у Богетићима. Вечера, ноћење.

3. дан: ОСТРОГ – ЗЛАТИБОР

Доручак. Полазак за Златибор. Обилазак манастира
 Морача и Милешева. Долазак на Златибор у вечерњим ча-
 совима. Смештај у хотел, вечера, ноћење.

4. дан: ЗЛАТИБОР – ОВЧАР БАЊА

Доручак. Наставак путовања у Чачак. Обилазак Бого-
 родичине цркве у Чачку и Народног музеја. Одлазак на
 брдо Љубић. Обилазак споменика посвећеног устаници-
 ма и Танаску Рајићу. Одлазак у Овчарско-кабларску кли-
 суру и обилазак манастира Преображење, Благовеште-
 ње... Смештај у хотел. Вечера, ноћење.

5. дан: ОВЧАР БАЊА – БУДИМПЕШТА

Доручак. Полазак за Београд. Обилазак Храма Светог
 Саве. Наставак путовања за Сегедин.

ЦЕНА АРАНЖМАНА: 165 евра по особи

Аранжман обухвата: смештај на бази полупансиона по
 програму – Хотел „Чигота“ на Златибору, етно село Коли-
 бе у Богетићима, хотел „Дом“ у Овчар Бањи, улазнице за
 све посете, услуге стручног водича и трошкове организа-
 ције путовања.

Калкулација је извршена на бази путовања за 20 осо-
 ба. Пријаве очекујемо до 31. јула 2015. године, због ре-
 зервације смештаја на одређеним локацијама.

Контакт телефони за пријаве и информације: +36 70
 234 3235 (Јелена Фаркаш-Сеја); +36 70 451 4234 (Боривој
 Рус); +36 30 506 3144 (Борис Бекић)

Информације за рубрику „Инфо“
 шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu
 Телефон: +36 30 273 3399

Аутентични српски
 грил ресторан
 у срцу Будимпеште!

Увек свеже
 месо на жару
 и најквалитетнија
 пића са Балкана!

Ráday utca 61, IX кварт

Тел: +36 30 736 7996

Достављамо поруцбине
 на подручју Будимпеште!

ПОНУДА ПОСЛА

Ресторану „Yu Grill Szerb Étterem“
 потребни конобари и раднице у кухињи.

Информације на телефон:
 +36 20 921 8890
 1092 Будимпешта, Ráday u. 61

КОНКУРС ЗА ПРИЧЕ ИЗ РАСЕЈАЊА

„Културно наслеђе града Смедерева“ расписује нови
 конкурс за најлепше приче из расејања. Право учешћа
 имају сви аутори који пошљу своје приче на српском је-
 зик или преведене на српски језик, са именом, презиме-
 ном и адресом.

Приче треба да буду инспирисане животом ван матич-
 не земље Србије. Тема је слободна, а дужина приче не би
 требало да буде већа од 6-7 куцаних страна.

Молимо, да нам шаљете само приче које до сада нису
 објављиване. Када приче стигну на нашу адресу, задржа-
 вамо право да најбоље објавимо у планираној збирци, то-
 ком јесени 2015. године.

Приче шаљите до 1. септембра 2015. године, на имејл
 адресу: smederevski.reporter@gmail.com.

Terra Travel, Gračanička 16
 11000 Beograd, Srbija
 +381 11 2632-921; +381 11 630-1591
 Dežurni telefon: +381 64 802-6680
 Telefon u Budimpešti: +36705047240
 info@terratravel.rs | www.terratravel.rs

Minibus prevoz "Od vrata do vrata"

Dnevni prevoz na relacijama:
 Beograd - Budimpešta - Beograd
 Beograd - Beč - Beograd
 Beograd - Zagreb - Beograd
 Beograd - Slovenija (svi gradovi) - Beograd
 Beograd - Istra (svi gradovi) - Beograd

scan and find more

TerraTravelRS

agencijaTerraTravel

ДУХОВНОСТ

Двоструко израдовање у Стоном Београду

Рођендан цркве и њеног патрона

У Стоном Београду је на Ивањдан ове године било веома свечано, јер је осим великог православног празника коме је и посвећен овај храм, обележена и 235. годишњица подизања цркве

Српска православна црквена општина и Српска самоуправа Стоног Београда уложиле су значајан напор да поводом двоструког празновања у својој средини што боље дочекају и угосте многобројне вернике и остале госте из целе Мађарске. Света литургија, којој је чинодејствовао епископ будимски Лукијан, уз саслужење будимског наменика протојереја Лазара Пајтића, је-

ромонаха Андреја – игумана манастира у Српском Ковину, јеромонаха Пантелејмона – игумана манастира Грабовац, ђакон Зорана Живића, ипођакон Андраша Шољома и монаха Митрофана, одржана је у присуству великог броја верника. Како нас је обавестио отац Миленковић, међу присутнима није било само наших сународника, већ и припадника осталих православних народа.

Окуплене је на српском језику поздравео месни парох протонамесник Далибор Миленковић, док је ђакон Андраш Шољом то учинио на мађарском, посебно поздравивши представнике градске самоуправе и председницу Самоуправе Срба у Мађарској Веру Пејић-Сутор.

На дан празника владика Лукијан је за време литургије осветио новоре-

стауриране иконе, које су биле украдене, па пронађене.

– Хвала Богу, успели смо да их рестаурирамо, па ће ове иконе убудуће красити ризницу нашег храма. Тренутно су постављене у витрини – изјавио је за СНН отац Далибор Миленковић.

После свете литургије, опхода цркве, помена за упокојене свештенике, ктиторе и приложнике, следио је чин резања славског кола-

ча и освећење кољива. Овогодишњи кум био је Владислав Шандоровић, а за следећу годину се ове часне дужности прихватио Тома Шандоровић са породицом.

Славски ручак, којим је завршена прослава Ивањдана и рођендана цркве, за све госте је приредила Српска самоуправа Стоног Београда.

Д. Ј.

Храмовна слава у Липови

Славље у друштву сународника из окружења

Мештанима Липове су се у празновању Рођења Св. Јована Претече придружили и српски православни верници из других насеља, пре свих сународници из Ловре и Геда, а дошли су и Срби из Хрватске

Свету литургију коју су, поводом храмовне славе у Липови служили јереј Јован Бибић, парох сатовачки и јереј Милан Ерић, парох печујски, који је и администратор липовске парохије, својим појањем увеличао је Мушки хор „Јавор“ из Сентандреје.

У склопу славског богослужења, свечану славску беседу одржао је јереј Милан Ерић. Он је, говорећи о животу Св. Јована Крститеља између осталог рекао:

– Свети Јован се стално и чврсто држао руке Господње. Томе су највише допринели његови родитељи. Они на децу преносе не само крв и телесне особине, већ и своја срца, своје душе, своје нарави, цело своје биће. То је закон наследства од Господа.

Јереј Ерић је подсетио да и после толико векова, Св. Јован Крститељ врши своју велику мисију, упућујући људима небеске поруке. Међу њима се истиче и васпитавање деце и младих у духу православља и хришћанске љубави.

После славске беседе, приликом које се администратор липовске парохије мештанима захвалио на гостопримству, односно масовном учешћу на празновању ивањданске славе, уследила је литија, а потом је у порти светиње резан славски колач и благосиљано кољиво.

Кум овогодишње храмовне славе био је Милан Кашанин са својом супругом.

– Први пут кумујемо на слави у

Липови и радујемо се што су се у оволиком броју окупили Срби, да прославе нашу храмовну славу Рођења Св. Јована Претече. Мислим да је прослава лепо протекла. Сваке године трудимо се да слава протекне достојанствено, празнично, а исто тако водимо бригу да наша црква дуго го-

дина буде лепа и очувана – рекао је за СНН господин Кашанин.

Славље поводом прославе заштитника светиње у Липови настављено је пријатним послужењем, а пријатно славско расположење окончано је славским ручком и дружењем у месном Дому заједнице.

П. М.

Детаљи из живота Св. Јована Крститеља

Заштитник кумства и побратимства

Ивањдан је хришћански празник којим се обележава рођење Светог Јована Крститеља који се слави 7. јула. Шест месеци пре свог јављања у Назарету Богородици, првосвештенику Захарији се у јерусалимском храму јавио анђео Гаврило. Пре него што је објавио чудесно зачеће Богородице, анђео је зачео бездетну старицу Јелисавету, жену Захарије, који није одмах поверовао у речи анђела Гаврила и остао је нем све до осмога дана по рођењу дете-

та. Тада је при обрезивању и давању имена Захарије на дашчицу написао име Јован и проговорио.

Јован је у реци Јордан крстио Христоса, па је у народу познат као Јован Крститељ.

Свети Јован је познат као Јован Претеча, јер је дошао пре Христа, а као Крститељ зато што је поред других, крстио и Христа. Овај светац је заштитник кумства и побратимства, а кумовао је и Исусу Христу, крстећи га у реци Јордан.

У народу постоји обичај да се људи на Ивањдан братиме и куме „по Богу и Светоме Јовану“, стога што се Јован Крститељ сматра узором карактерности и поштења. За руку Светог Јована прича се да ју је сваке године, на дан светитељев, архијереј износио пред народ, а да се понекад та рука јављала раширена, означавајући родну и обилну годину, а понекад згрчена, најављујући лош род и глад.

О Ивањдану се код Срба плету

венци од ивањског цвећа, у који се ставља бели лук да кућу чува од грома, а да би се показало да је природа, у развоју, тада дошла до свог зенита.

Свети Јован је последњи велики пророк. На иконама је представљен како крштава Исуса у Јордану или како стоји и десном руком показује небо, док у левој држи дуги штап с крстом на врху, преко кога стоји трака са речима „Покајте се, јер се приближи царство небеско“.